

vrijdag

02.06.2017

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door

Koen Uvin

B'Rock & René Jacobs

Mozart. Liefde en lust

CONCERTGEBOUW BRUGGE

René Jacobs (BE) ontwikkelde zich na ontmoetingen met Alfred Deller, Gustav Leonhardt en de broers Kuijken tot een van de belangrijkste contratenoren van zijn tijd. Hij stichtte in 1977 Concerto Vocale, waarmee hij een groot aantal werken en componisten voor het eerst onder de belangstelling bracht. Sinds zijn dirigeerdebuut in 1983 geldt hij als een van de voornaamste interpreten van oude muziek met een indrukwekkende reeks opnames en (opera)producties op zijn palmarès. Zijn interpretatie en opnames van Mozartopera's worden unaniem geprezen en zijn *Nozze di Figaro*-cd werd in de VS onderscheiden met een prestigieuze Grammy Award voor beste operaopname. Van 1997 tot 2009 was René Jacobs artistiek directeur van de Innsbrucker Festwochen. Daarnaast is hij sinds 1992 eerste gastdirigent van de Staatsoper Unter den Linden te Berlijn en werkt hij sinds 2007 nauw samen met het Theater an der Wien. Hij was de laatste jaren vaak te gast bij B'Rock, onder meer in een opname van Händels *Orlando*.

B'Rock (BE) werd in 2005 opgericht in Gent uit zin voor vernieuwing en verjonging in de wereld van de oude muziek. In haar programmakeuze verbindt B'Rock vaste waarden uit de barokliteratuur met minder gekend repertoire uit de 17e en 18e eeuw en staat het orkest voor een programmering waarin oude en eigentijdse muziek elkaar ontmoeten. Oude muziek in combinatie met theater, beeldende kunst en/of video behoort eveneens tot het artistieke DNA. B'Rock doet regelmatig een beroep op toonaangevende gastdirigenten en solisten zoals René Jacobs, Jérémie Rhorer, Andreas Spering, Bejun Mehta, Alexander Melnikov, Kristian Bezuidenhout, Dmitry Sinkovsky en Sophie Karthäuser. Het barokorkest werkt vaak samen met vooraanstaande koren zoals

RIAS Kammerchor, Collegium Vocale Gent, het Nederlands Kamerkoor en Cappella Amsterdam.

De sopraan Mari Eriksmoen (NO) studeerde aan de Noorse Muziekacademie te Oslo, het Conservatorium van Parijs, en de Koninklijke Opera Academie te Kopenhagen. Na haar studies kreeg ze de dreamkans om de rol van Zerbinetta te zingen aan het Theater an der Wien in hun productie van Strauss' *Ariadne auf Naxos*. Sindsdien heeft ze een nauwe relatie met dit grote theater, waar ze nog steeds vaak optreedt in rollen waaronder Olympia (*Les contes d'Hoffmann*) en Euridice (*L'Orfeo* van Monteverdi). In de laatste seizoenen omvatten andere hoofdrollen Pamina (*Die Zauberflöte*) bij Festival d'Aix-en-Provence en de Noorse Opera, en Blondchen (*Die Entführung aus dem Serail*) bij Oper Frankfurt en de 2015 Proms van BBC. In 2016 bracht ze met groot succes haar eerste solo-cd uit.

De bariton Johannes Weisser (NO) studeerde bij Susanna Eken aan het Conservatorium van Kopenhagen en de Koninklijke Muziekacademie te Kopenhagen. In 2004 maakte hij zijn debuut als Masetto in *Don Giovanni* bij zowel de Noorse Nationale Opera als de Komische Oper Berlin en vestigde zichzelf als een van de spannendste Scandinavische zangers van zijn generatie. Hij trad reeds door heel Europa op in theaters als Staatsoper Berlin, Theater an der Wien, De Munt te Brussel en Théâtre des Champs-Élysées in Parijs en speelde rollen zoals de titelrol en Leporello in *Don Giovanni*, Guglielmo in *Così fan tutte* en Papageno in *Die Zauberflöte*. Hij vormt een duo met pianist Leif Ove Andsnes.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Le nozze di Figaro, KV492 (1786)

- Ouverture

- Akte I, scene 1-2 (Figaro, Susanna)

Duet: Cinque ... dieci ... venti ...

Duet: Se a caso madama la notte ti chiama

Cavatina: Se vuol ballare signor Contino

Symfonie nr. 40 in g, KV550 (1788)

- Molto allegro

Le nozze di Figaro

- Akte I, scène 5 (Cherubino)

Aria: Non so più cosa son, cosa faccio

Symfonie nr. 40 in g

- Andante con moto

Le nozze di Figaro

- Akte II, scène 2 (Cherubino)

Arietta: Voi che sapete che cosa è amor

- Akte I, scène 8 (Figaro)

Aria: Non più andrai farfallone amoroso

— pauze —

Wolfgang Amadeus Mozart

Le nozze di Figaro

- Akte III, scène 2 & 4

(Susanna & Hertog Almaviva)

Duet: Crudel! perchè finora

Recitatief: Ha già vinta la causa!

Aria: Vedrò mentre io sospiro

Symfonie nr. 41 in C 'Jupiter', KV551 (1788)

- Allegro vivace

- Aria: un bacio di mano

opgenomen in de opera *Le gelosie fortunate* van Pasquale Anfossi (1727-1797)

Symfonie nr. 41 in C 'Jupiter'

- Andante cantabile

Die Zauberflöte, KV620 (1791)

- Akte II, scène 18 (Pamina)

Aria: Ach ich fühl's, es ist verschwunden

- Akte I, scène 14 (Pamina & Papageno)

Duet: Bei Männern, welche Liebe fühlen

Symfonie nr. 41 in C 'Jupiter'

- Molto allegro

Concertgebouw Brugge maakt deel uit van REINA, Réseau Européen de Musique Ancienne

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

ORKESTRAAL

VOCAAL

Amici ... al gioco!

Een eerlijk antwoord graag ... fronste u niet, net als ik, even de wenkbrauwen toen u het programma van deze avond overliep? Verwachtte u geen volledige symfonie in plaats van de twee eerste delen uit de 40e en de *Jupitersymfonie*? Zijn Mozarts laatste symfonieën dan geen doordachte meerdelige structuren met onderdelen die elkaar de hand geven, oproepen en in muzikaal en emotioneel evenwicht brengen? Kan/mag je delen van een symfonie dan zomaar uit elkaar halen en er een pseudo-andere mee samenstellen? Wat met het tonale verloop van deze 'symfonie 40/41 in g klein/C groot'? En waarom worden de symfoniedelen onderbroken door aria's – niet eens sleutelaria's – uit *Le nozze di Figaro* en *Die Zauberflöte*, qua thematiek totaal verschillende opera's? Mozarts 40/41e en opera highlights worden vanavond schijnbaar los door mekaar gehaspeld ... wat zou Mozart hiervan gedacht hebben?

Het antwoord is even kort als onthutsend voor de moderne concertganger: Mozart zou dit concept luid hebben toegejuicht. De waarheid is dat Mozart precies hetzelfde deed. Op 1 april 1784 bijvoorbeeld organiseerde hij een 'Akademie' in het Burgtheater in Wenen waarin delen van de *Haffnersymfonie*, KV385 werden afgewisseld met aria's, een klavierconcerto, een deel van een andere symfonie, een klavierkwartet en een improvisatie van Mozart aan het klavier om uiteindelijk af te sluiten met de finale van de *Haffnersymfonie*. Een jaar eerder had Mozart in datzelfde Burgtheater een nog langer concert gegeven met dezelfde hoofdingrediënten. Ook hier werd het concert geopend en besloten met delen uit de *Haffnersymfonie*. Mozarts beweegreden voor deze wat vreemde en opgesplitste combinaties van

genres is van muziekeconomische aard. Mozart was de eerste componist die een vrij beschermde positie als hofmusicus in loondienst inruilde voor het onzekere bestaan van muzikant/componist in vrij beroep. Dat deze carrièreswitch niet zonder gevaar was bewijzen de wijdverspreide 19e-eeuwse afbeeldingen van de eenzame, verpauperde componist op zijn zolderkamertje. De beroemde 'trap voor de kont' waarmee Mozart in 1781 ontslagen werd aan het hof van de aartsbisschop van Salzburg betekende dan ook een fikse duw naar een onzeker bestaan.

'Mozart zou dit concept luid hebben toegejuicht.'

In de slotverzen van de opera *Le nozze di Figaro* roepen alle acteurs de toehoorders met de woorden 'Sposi, amici, al ballo, al gioco' op om samen feest te vieren. Zo slopen Mozart en zijn librettist Lorenzo da Ponte de schotten tussen bühne en parterre en worden de banden met het publiek aangehaald. Dat is precies wat Mozart ook in het werkelijke leven doet om zijn financiële onzekerheden het hoofd te bieden. In zijn Akademiëkonzerte wil hij zijn abonnees verrassen, verbazen en charmeren. Wat programmakeuze betreft speelt hij op zeker en programmeert hij enkel werken die 'ein gewiss guten Effect haben' en de snelle afwisseling van genres en bezettingen moet elke vorm van luistervermoeidheid tegengaan. Mozart is niet vies van enige show: in een concert op 23 maart 1783 vraagt het publiek om een bis van een rondo uit een klavierconcerto maar Mozart schuift zijn pupiter opzij, zet zich aan de piano en begint solo te improviseren.

'Da hätten Sie aber hören sollen wie diese kleine Surprise das Publikum erfreute' schrijft hij zelfvergenoegd aan zijn vader. En wanneer hij in 1784 de Italiaanse violiste Regina Strinasacchi begeleidde in de *Vioolsonate*, KV454 stond zijn eigen pianopartij nog niet op papier. Mozart plaatste demonstratief een leeg blad op zijn pupiter en begeleidde Strinasacchi tot grote bijval van het publiek en de aanwezige keizer uit het hoofd.

Het combineren van Mozarts symfonische muziek met fragmenten uit zijn opera's biedt een bijzondere meerwaarde: de hedendaagse toehoorder wordt met de neus op het feit gedrukt dat Mozart zich niet alleen in zijn opera's maar ook in zijn instrumentale werken als een waar theaterbeest manifesteert. Vooral de latere symfonieën zijn het werk van de operacomponist Mozart, en in de twee allerlaatste symfonieën horen we Mozart van zijn meest dramatische en emotionele zijde. Luister bijvoorbeeld naar de beroemde openingsmaten van de *Symfonie nr. 40* waarin Mozart alle symfonische conventies van zijn tijd negeert. Totaal onverwacht begint deze symfonie niet met een 'noise killer', een resoluut akkoord waarmee de hoofdtoonard wordt vastgelegd, maar met een kabbelend motiefje dat als het ware wacht op de melodie die het moet begeleiden. De inspiratiebron voor deze vondst is duidelijk: ook in de operabak wacht het orkest met begeleidingsmotieven op de komst van de zanger op het podium. En de gelijkenis met de aanvang van de aria 'Non so più cosa son' is meer dan overtuigend. De Amerikaanse musicoloog Michael Steinberg omschreef de *Symfonie nr. 40* beeldrijk als volgt: 'Het eerste deel doet vragen rijzen, plaatst onevenwichtigheden en opent afgronden ... De finale is de kracht die uiteindelijk stabiliseert, solide grond onder

de voeten plaatst, wonden tracht te helen en de reiziger veilig, maar aangedaan, naar een thuishaven brengt', een beschrijving die voor meerdere opera's van Mozart een treffende blauwdruk is. Dat de aria 'Un bacio di mano' die Mozart schreef om in te passen in het werk van een collega, Pasquale Anfossi's opera *Le gelosie fortunate*, in het openingsdeel van de *Symfonie nr. 41* wordt gequoteerd is eveneens veelzeggend. En Abbé Joseph Vogler, die Mozart nog een 'charlatan' had genoemd, maar toch uiterst fijngevoelig Mozarts kwaliteiten herkent, schreef in 1790 over de zogenaamde 'slotfuga' van de *Jupitersymfonie*: 'De fuga is een conversatie tussen een menigte zangers ... waarin niemand begeleidt, niemand ondergeschikt is, niemand tweederangs is, maar iedereen de hoofdrol speelt.' Deze uitspraak roept meteen associaties op met de grote vocale ensembles in Mozarts da Ponte-opera's zoals de slotscene van *Le nozze di Figaro* of de canon in de finale van *Così fan tutte*.

Deze beïnvloeding van opera op zijn symfonisch werk hoeft niet te verwonderen. Ze is inherent aan Mozarts overladen werkschema waarbij symfonieën gecomponeerd werden terwijl een opera, half of nét helemaal afgewerkt, op de werktafel lag. Overigens was de beïnvloeding wederzijds, Mozarts bijna levenslange interesse en meesterschap in grote instrumentale vormen wordt weer spiegeld in de manier waarop stemmen en instrumenten op mekaar afgestemd worden, in de textuur en behandeling van de orkestrale partijen en in zijn feilloos gevoel van muzikale continuïteit over lange en complexe delen in zijn operapartituren.

Koen Uvin

Ludwig, Ritter von Köchel

In 1862 verscheen in Leipzig bij Breitkopf & Härtel voor het eerst in de geschiedenis een uitgebreide catalogus van alle toen bekende volledige en zelfs onvolledige werken van een componist. Het was de *Chronologisch-thematisches Verzeichnis sämtlicher Tonwerke Wolfgang Amade Mozarts, nebst Angabe der verlorengegangenen, angefangenen, übertragenen, zweifelhaften und unterschobenen Kompositionen* van Köchel. Sedertdien werd en wordt nog ieder werk van Mozart aangeduid met KV (Köchel Verzeichnis) gevolgd door een nummer.

De Oostenrijkse natuurwetenschapper, botanicus, mineraloog en musicograaf Ludwig Köchel werd geboren op 14 januari 1800 in Stein (neder-Oostenrijk). In 1827 promoveerde hij in de rechten aan de Weense universiteit en werd hij aangesteld als huisleraar van de vier zonen van de Oostenrijkse aartshertog Karl Ludwig Johann, een plicht die hij tot 1842 zal blijven vervullen. De derde zoon, Friedrich, schopte het tot scheepskapitein en Köchel vergezelde hem op reizen naar Algiers, Spanje, Engeland en Schotland. In 1842 werd hij omwille van zijn trouwe diensten in de adelstand verheven als ridder in de Orde van Leopold.

Köchel, die een zeer bemiddeld man werd, kon het zich nu veroorloven zich volop te wijden aan zijn diverse wetenschappelijke interesses. In 1845, 1847 en 1853 ondernam hij botanische en mineralogische studiereizen naar Italië, Sicilië, Frankrijk, Zwitserland en ook naar Rusland, Noorwegen en Zweden. In 1850 vestigde hij zich in Salzburg waar hij een tijdlang schoolinspecteur was, maar al vlug hield hij zich uitsluitend bezig met allerlei natuurwetenschappelijk en musicologisch onderzoek.

Hij was een groot muziekliefhebber met een ware verering voor Mozart. In 1851 publiceerde zijn vriend Franz Lorenz een anoniem pamflet *Im Sachen Mozarts* dat de gebrekkige kennis van zowel Mozarts muziek als haar bronnen aan de kaak stelde. Dit zette Köchel ertoe aan een chronologische catalogus van Mozarts werken samen te stellen. Een titanenwerk waarbij zijn kennis als mineraloog van classificatiesystemen hem goed van pas kwam. Zijn *Verzeichnis* wordt terecht als zijn belangrijkste werk beschouwd.

Daarnaast publiceerde hij nog verscheidene muziekhistorische werken waaronder *Die kaiserliche Hof-Musikkapelle in Wien von 1543-1867* (1869), *J.J. Fux Hofkompositor und Hofkapellmeister der Kaiser Leopold I, Joseph I, und Karl VI, von 1689-1740* (1872), en een mineralogisch werk *Die Mineralien des herzogtums Salzburg* (1859). De eerste uitgave van Mozarts volledige oeuvre (Breitkopf & Härtel, 1877-1905), die hij twee jaar voor zijn dood in Wenen op 3 juni 1877 nog had gestimuleerd en financieel had ondersteund, kon hij helaas niet meer meemaken.

Johan Huys

B'Rock

concertmeester
Rodolfo Richter

eerste viool
Elin Eriksson
Rebecca Huber
Michiyo Kondo
Maite Larburu
David Wish
Yukie Yamaguchi

tweede viool
Jivka Kaltcheva
Marie Haag
Lucia Giraudo
Birgit Goris
Liesbeth Nijs
Shiho Ono

altviool
Luc Gysbregts
Annemarie Kosten-Dür
Wendy Ruymen
Sylvestre Vergez

cello
Rebecca Rosen
Julien Barre
Diana Vinagre

contrabas
Tom Devaere
Elise Christiaens
Hen Goldsobel

fluit
Tami Krausz
Sien Huybrechts

klarinet
Jean-Philippe Poncin
Geert Baeckelandt

hobo
Gilles Vanssons
Stefaan Verdegem

fagot
Tomek Wesoloswki
Flora Padar

hoorn
Bart Aerbeydt
Mark De Merlier

trompet
Fruzsi Hara
Antonio Faillaci

pauken
Jan Huylebroeck

pianoforte
Andreas Küppers

FOTOTENTOONSTELLING
JEF BOES, *American Identities*
do 19.04.17 — vr 30.06.17

Jef Boes (°1983) werkt reeds een aantal jaar aan de trilogie *American Identities*. Hiervoor reisde hij meermaals door de VS. Omvergeblazen door het charisma van Obama reisde hij in 2012 door Iowa. Voor De Morgen maakte hij in het najaar van 2016 een roadtrip samen met journalist Koen Vidal en fotograaf Tim Coppens. Hij probeert in beelden te vatten waar het land van wakker ligt: armoede, huisvesting, geloof, wapendracht, veteranen, economische crisis ...

© Myriam Devriendt

za 05.08.17 / 20.00 / Concertzaal
B'Rock / La casa del diavolo

Met een bezoek aan het huis van de duivel treedt B'Rock in Dante's voetsporen. Boccherini's parafraze van Glucks ballet over de duivelse Don Juan, *La casa del diavolo*, resonanceert met de *Sturm und Drang* van Haydns *La Passione*. Louis Andriessen roept de gedempte sfeer van de Louteringsberg op. Aan de horizon schittert Mozarts paradijselijke 33e *symfonie*, met een glansrol voor een vroege versie van het Jupitermotief.

EARLY MUSIC
IN BRUGES

© Marco Borggreve

za 10.02.18 / 20.00 / Concertzaal
**B'Rock & Dmitry Sinkovsky /
Vivaldi's Vier seizoenen**

Blaffende honden, zingende koekoeken en ronkende dronkaards, Antonio Vivaldi zette ze allemaal zorgvuldig op muziek in zijn legendarische kwartet van vioolconcerti, *De Vier seizoenen*. Niet minder legendarisch – nu al! – is de violist die B'Rock naar Brugge haalt voor dit project vol beeldende en verbeeldende muziek. Het was in deze Concertzaal dat Dmitry Sinkovsky ooit het concours van het MAfestival won, en in één flitsende beweging ook de harten van het publiek.

BESTEL UW TICKETS NU OP

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02 / IN&UIT 17 ZAND 34 BRUGGE

Praat na de voorstelling gezellig na in het Concertgebouwcafé of vertel ons wat u ervan vond op Facebook of Twitter (@concertgebouwbr).

Gezellig tafelen voor of na een voorstelling met een verrassing op vertoon van het concertticket. www.concertgebouw.be/services.

DeMorgen.

Knack

Klara

FOCUS|WTV